

Rapporten All-Archeo bv 2225

Archeologienota
Afsnee (Gent) – Goedingenstraat 2

Natasja Reyns

Bornem
2024

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bv
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns

All-Archeo bv
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2024/12.807/266

© All-Archeo bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	6
2.3	Onderzoeksopdracht	7
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.3.2	Beschrijving geplande werken	8
2.3.3	Werkwijze	10
2.4	Assessmentrapport	10
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied	10
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied	17
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	22
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese	23
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	24
3	Samenvatting	26
4	Bibliografie	27
4.1	Publicaties	27
4.2	Websites	27
5	Bijlagen	28
5.1	Archeologische periodes	28

1 Inleiding

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2024K301

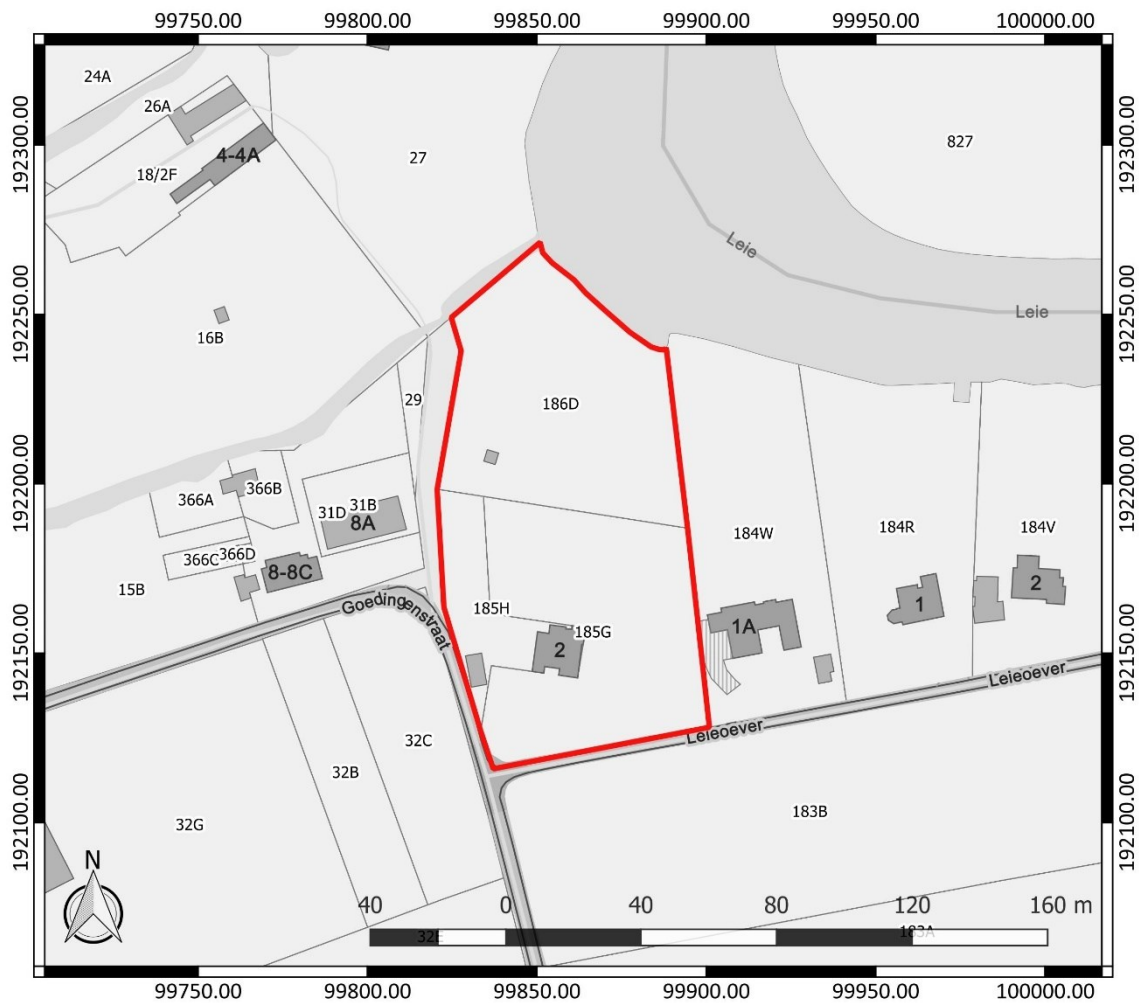
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): provincie Oost-Vlaanderen, Gent, Afsnee, Goedingenstraat, Goedinge

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 99820, 192115
- 99900, 192271

Kadastraal plan:

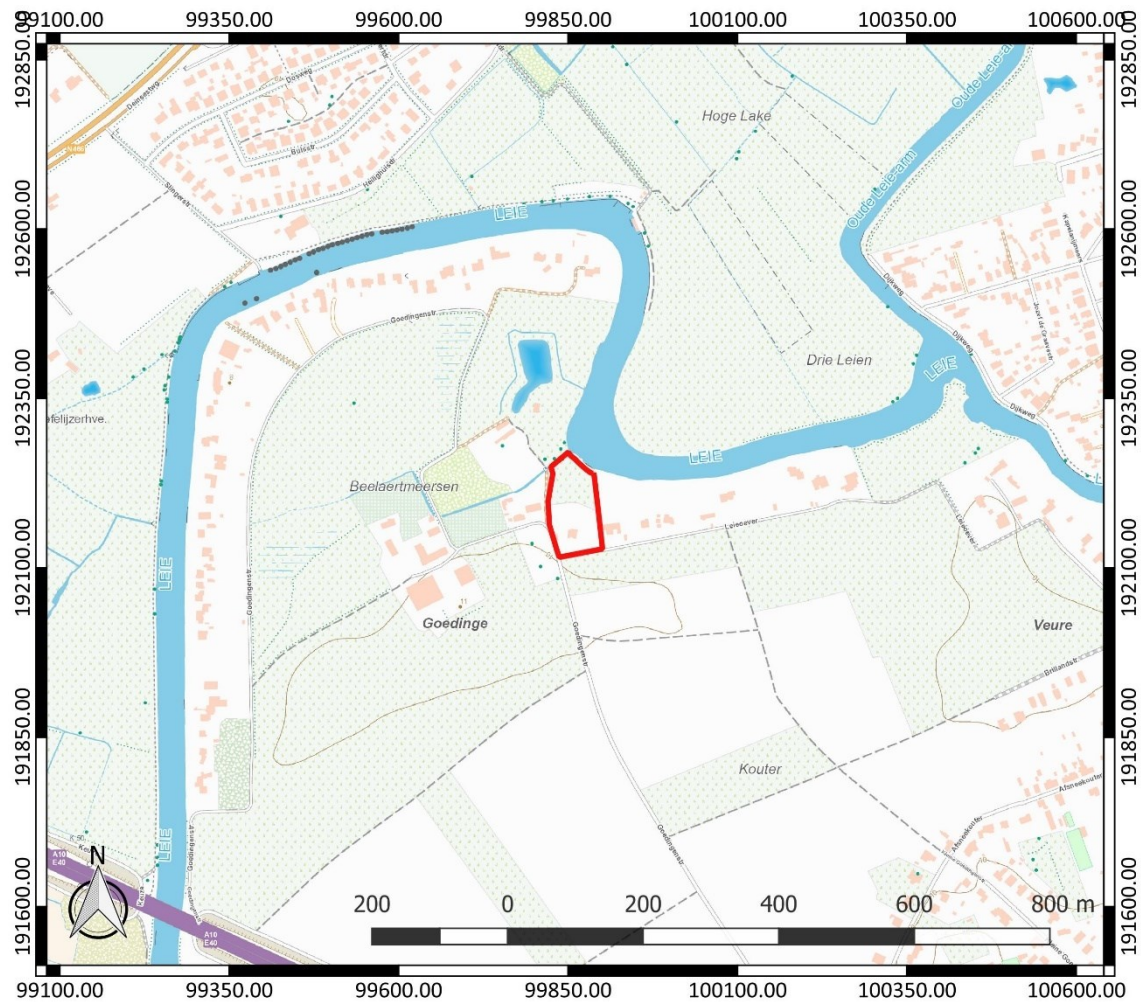

Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Gent, Afdeling 26, sectie B, nummers 185G, 185H en 186D

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 9243 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 26/11/2024 – 17/12/2024

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, steentijd, metaaltijden, Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland, grasland

Verstoorde zones: er zijn geen gekende verstoorde zones.

2.2 Archeologische voorkennis

Er is geen concrete archeologische voorkennis met betrekking tot het onderzoeksgebied.

2.3 Onderzoeksopdracht

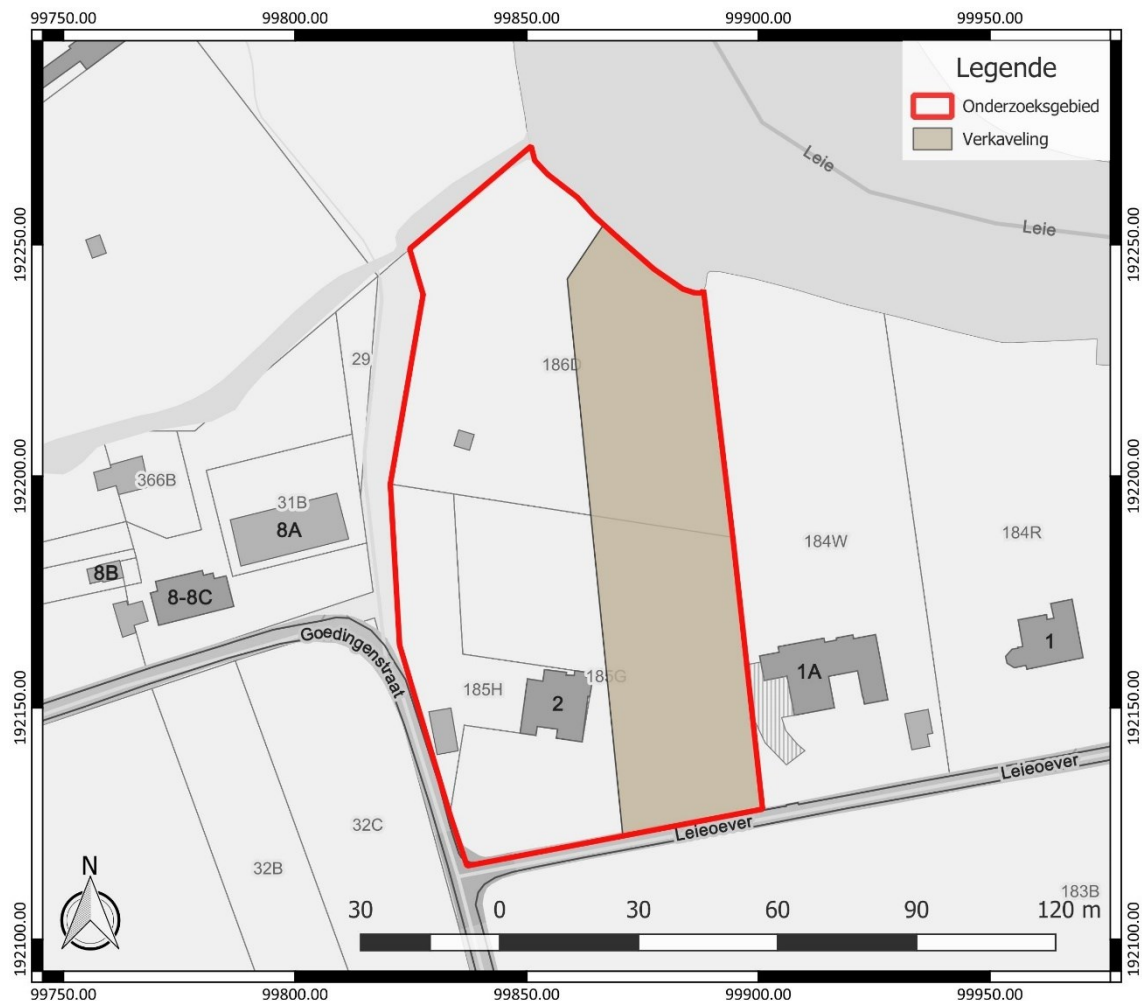
2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: de verkavelingsvergunningsaanvraag heeft betrekking op een lot met een oppervlakte van ca. 3535 m².

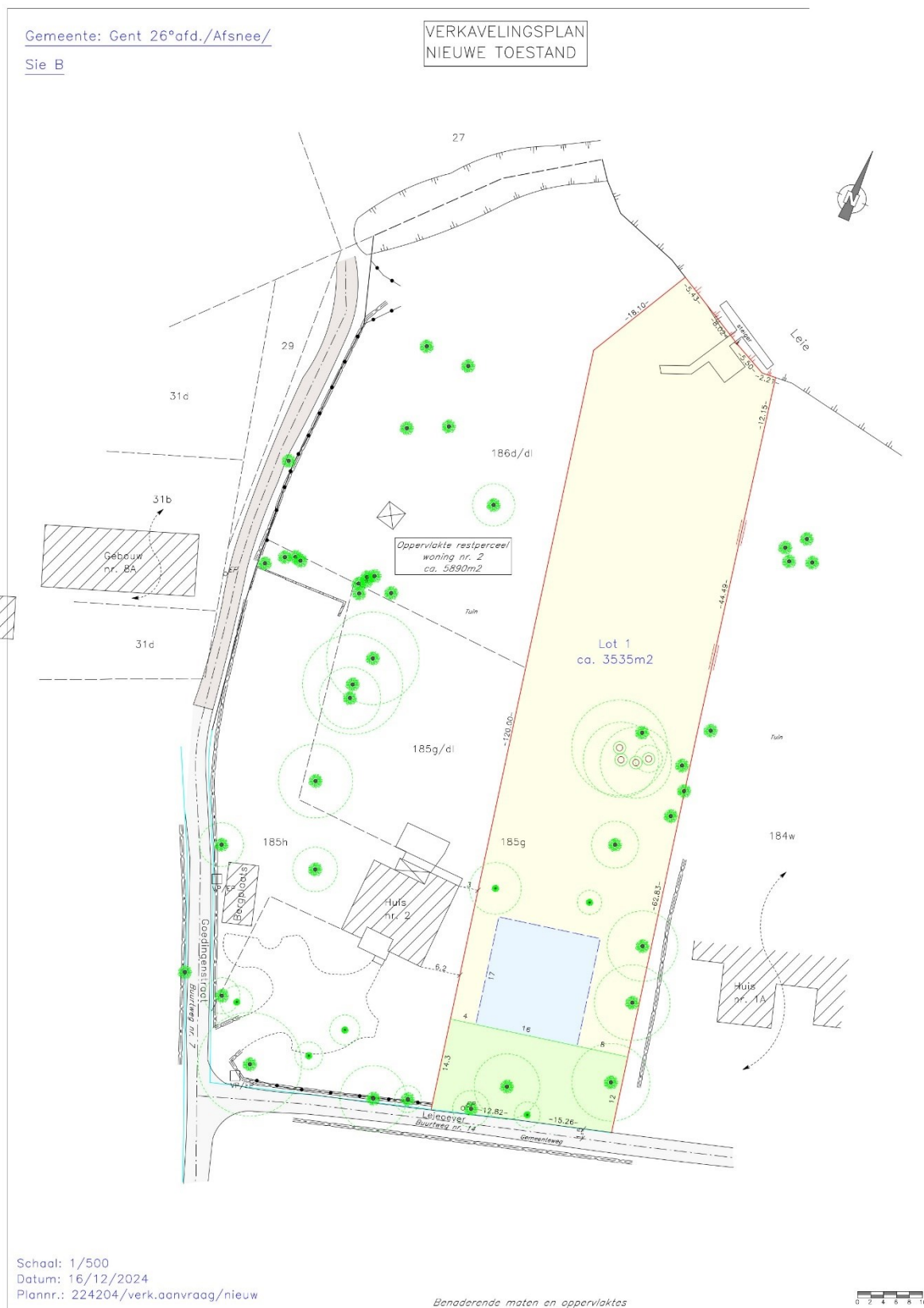
Figuur 3: Aanduiding van de zone waar de verkavelingsvergunning betrekking op heeft, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.3.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein zal een verkaveling gerealiseerd worden, bestaande uit 1 lot voor een eengezinswoning en bijhorende omgevingsaanleg. Nutsleidingen worden aangelegd vanaf de bestaande wegenis. De aanleg van een woning en omgevingsaanleg betekent vermoedelijk een verstoring van ca. 80 cm diepte. De woning mag echter onderkelderde worden. Dit betekent plaatselijk een grotere verstoringdiepte.

De exacte funderingsdiepte en -techniek van de geplande infrastructuur ligt in deze fase nog niet vast. De locatie van bijvoorbeeld vorstranden, regenwaterputten en huisaansluitingen, die de verstoringdiepte van de eengezinswoning overschrijden, ligt in het kader van de verkaveling nog niet vast.

De bestaande bomen buiten de bouwzone voor een nieuwe woning blijven behouden.

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart is niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is georeferereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Villaretkaart (1745-1748), de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778), de Atlas der Buurtwegen (1841) en de Atlas cadastrale parcellaire de la Belgique van Popp (1842-1879) worden vier momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

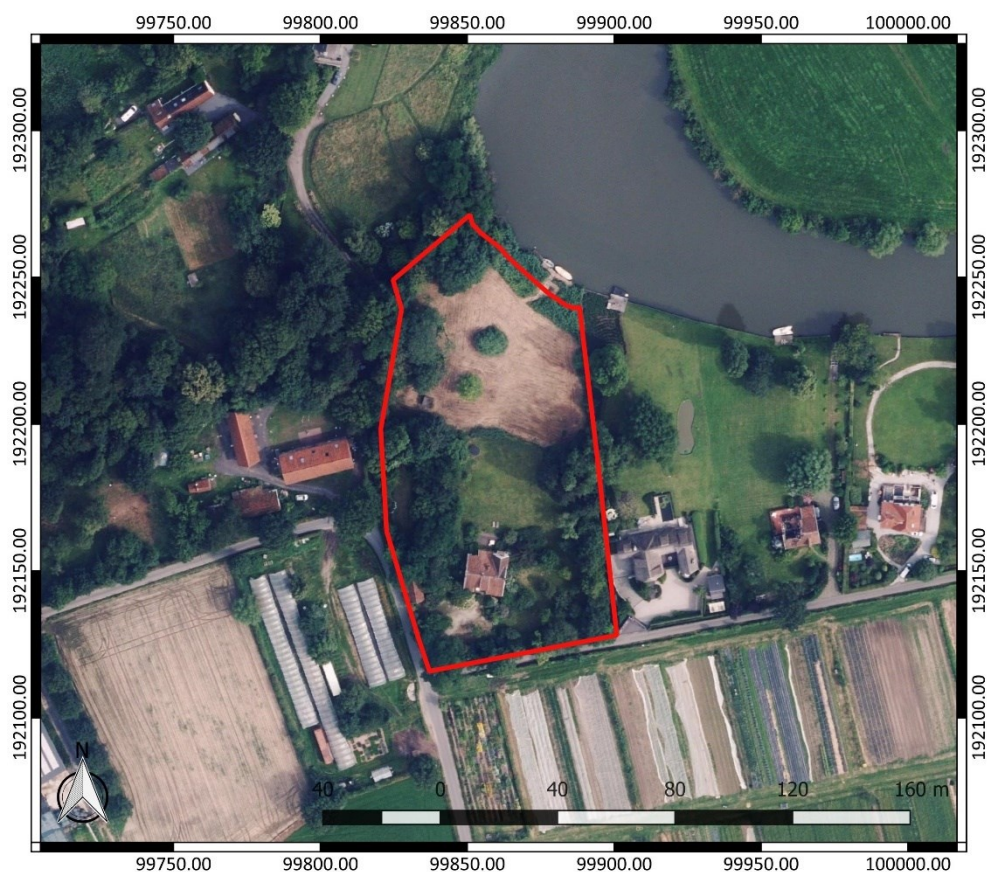
2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

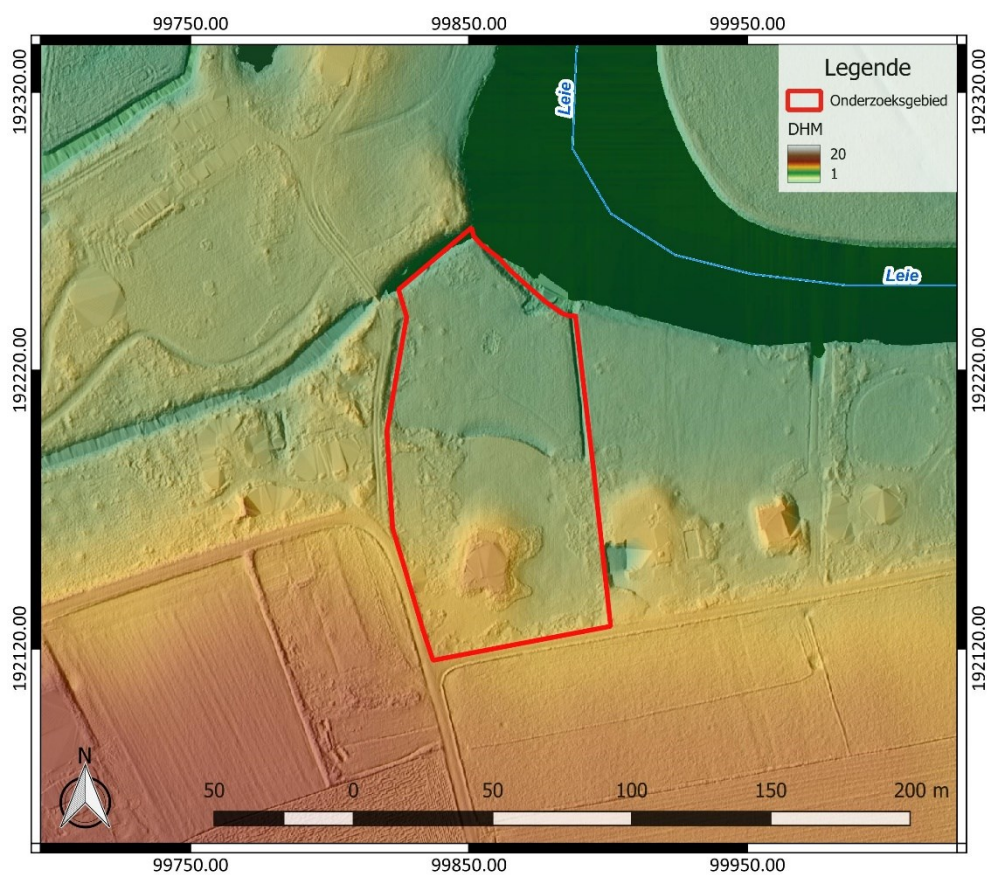
Het onderzoeksgebied is gelegen ten oosten van de Goedingenstraat en ten noorden van de Leieoever (Figuur 5). Volgens het gewestplan is het terrein gelegen in woonparken. In het noordoosten grenst het terrein aan de Leie (Figuur 7). Andere waterlopen in de omgeving bevinden zich al op grote afstand tot het onderzoeksgebied. Het gaat onder meer om de Lieve, de Oude Leie en de Duivebeek.

Het onderzoeksgebied bevindt zich in een licht golvend gebied ter hoogte van de zuidelijke uitloper van de Vlaamse Vallei. De Vlaamse Vallei vormt een brede vlakte en toont zich als een brede zandige vlakte, ontstaan tijdens het fluvioperiglaciaal Weichseliaan. Door de holocene insnijding van de Schelde ontwikkelde dit gebied zich tot een laagterras. De topografie van de Scheldevallei vormt een vrij vlakke licht golvende oppervlakte. Dit is hoofdzakelijk te wijten aan de morfologie van de fluvioperiglaciale afzettingen.³

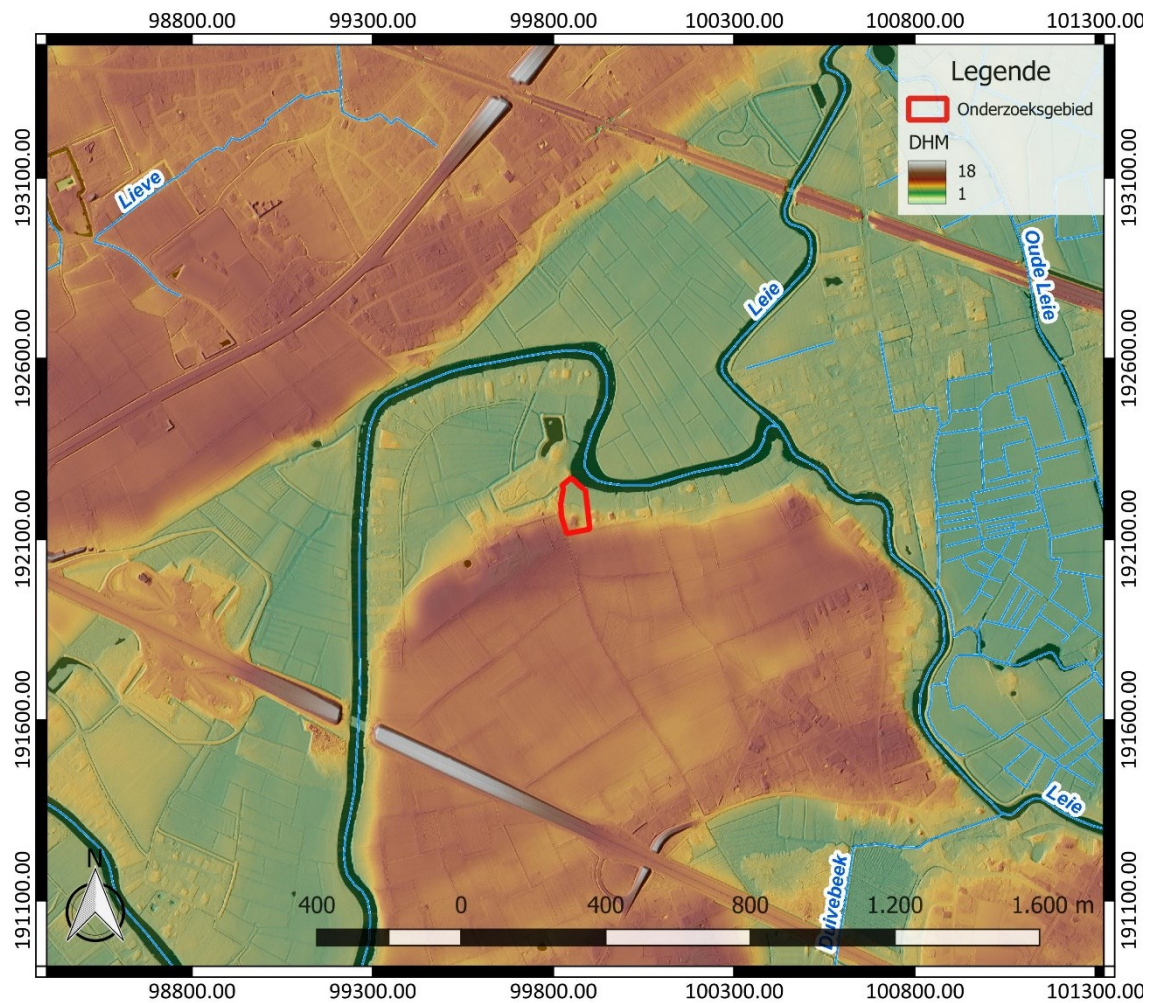
³ Vermeire *et al.* 1999, 7

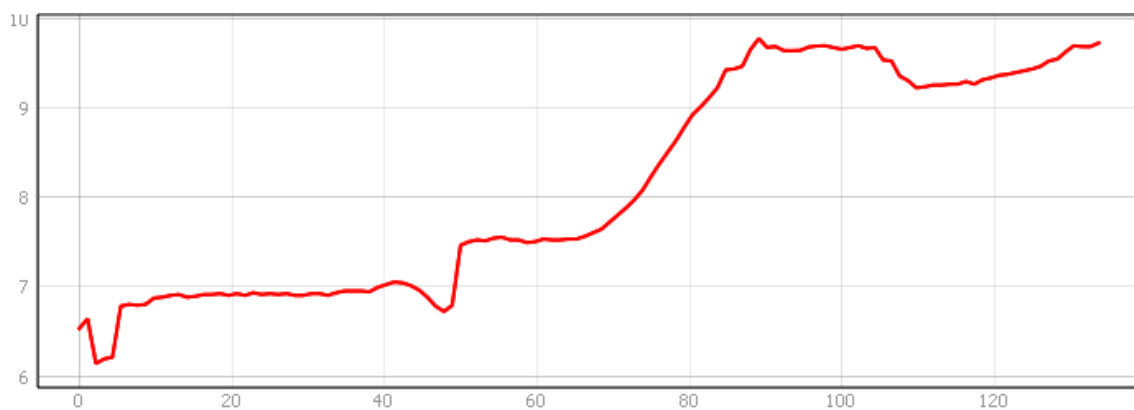
Figuur 5: Luchtfoto van 2023 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 6: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Multidirectional hillshade DHM Vlaanderen I, 25 cm, met aanduiding van het onderzoeksgebied

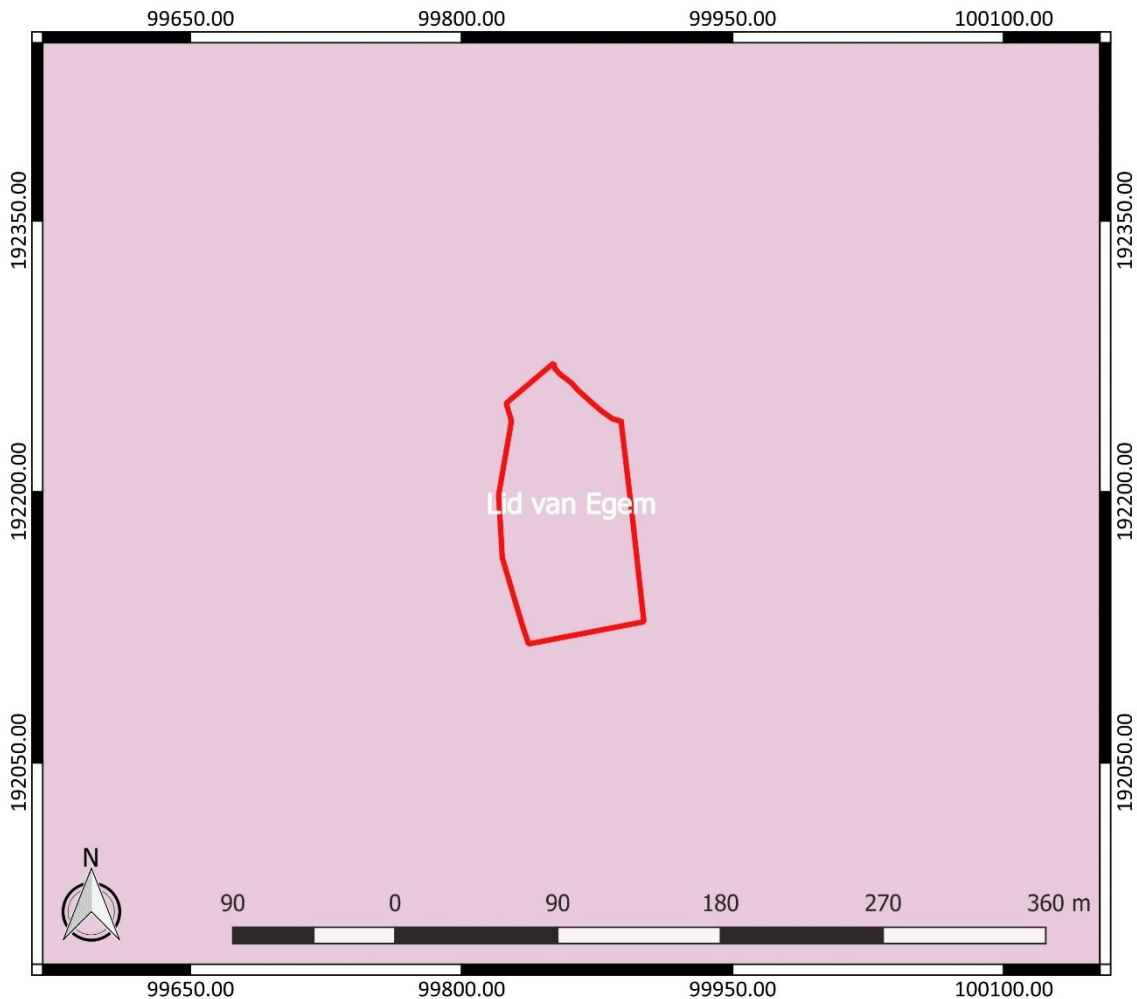

Figuur 7: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 25 cm (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 8: Hoogteverloop van noordoost naar zuidwest over het onderzoeksgebied (www.geopunt.be/kaart)

Het onderzoeksgebied bevindt zich op de overgang van hoger gelegen gronden ten zuiden naar de insnijding van de Leie ten noorden en deels ter hoogte van het onderzoeksgebied. Het terrein kent een hoogte van 6 tot 10 m TAW (Figuur 8).

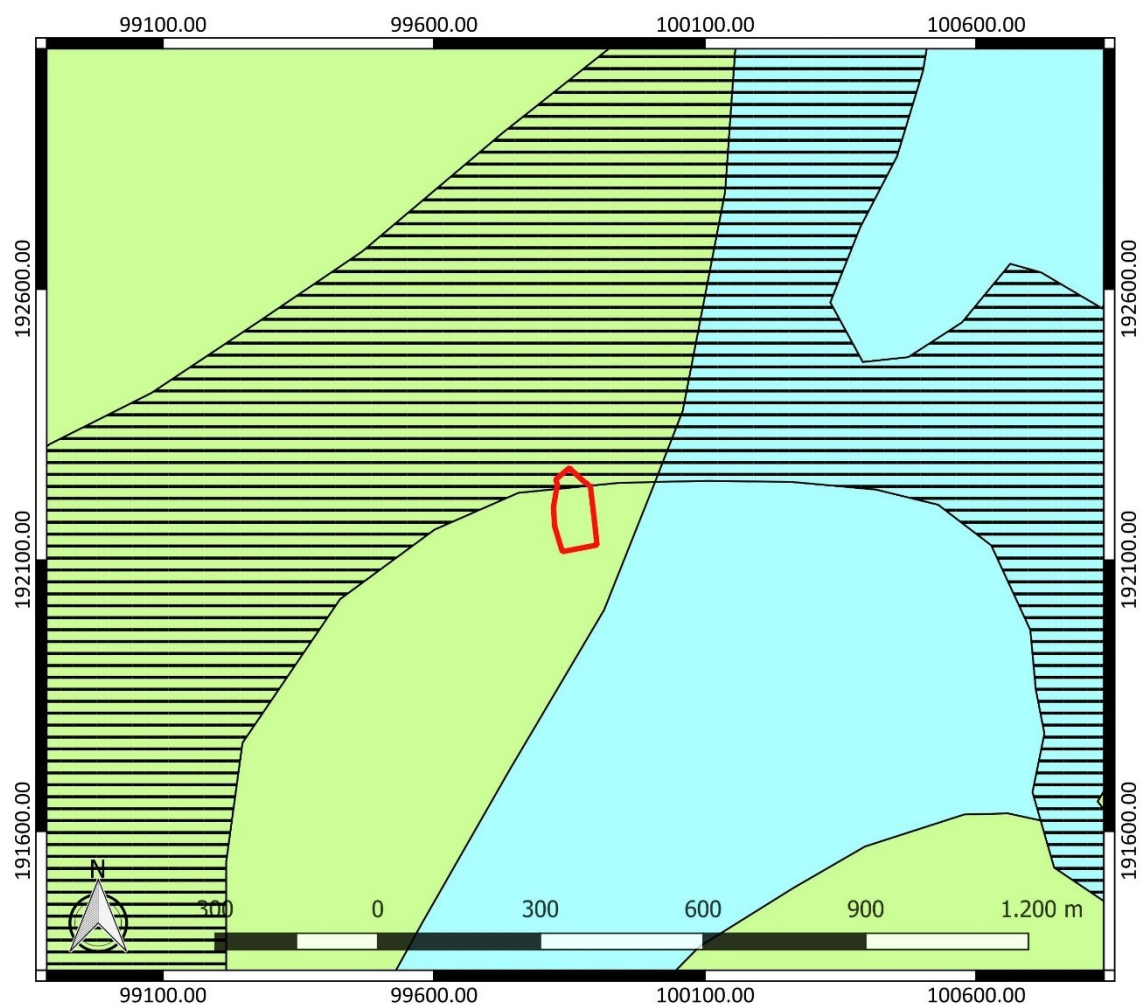
Figuur 9: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De tertiaire ondergrond van het onderzoeksgebied (Figuur 9) bestaat uit het Lid van Egem. Dit wordt gekenmerkt door grijsgroen zeer fijn zand, dat kleilagen en zandsteenbanken bevat. Verder is het glauconiet- en glimmerhoudend.⁴

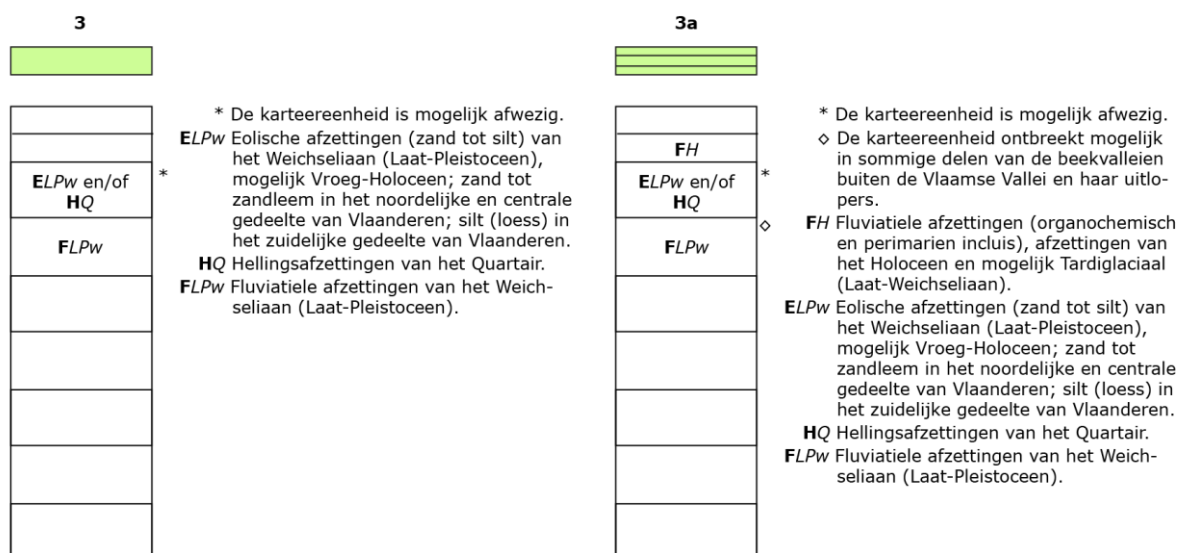
De quartairgeologische kaart (Figuur 10) geeft aan dat in het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk van het Vroeg-Holoceen voorkomen, en/of hellingafzettingen van het Quartair. Hieronder bevinden zich oudere fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). In het noorden van het terrein zijn volgens de kaart ook jongere fluviatiele afzettingen van het Holoceen en mogelijk het Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan) te verwachten.⁵

⁴ www.geopunt.be/kaart

⁵ www.geopunt.be/kaart

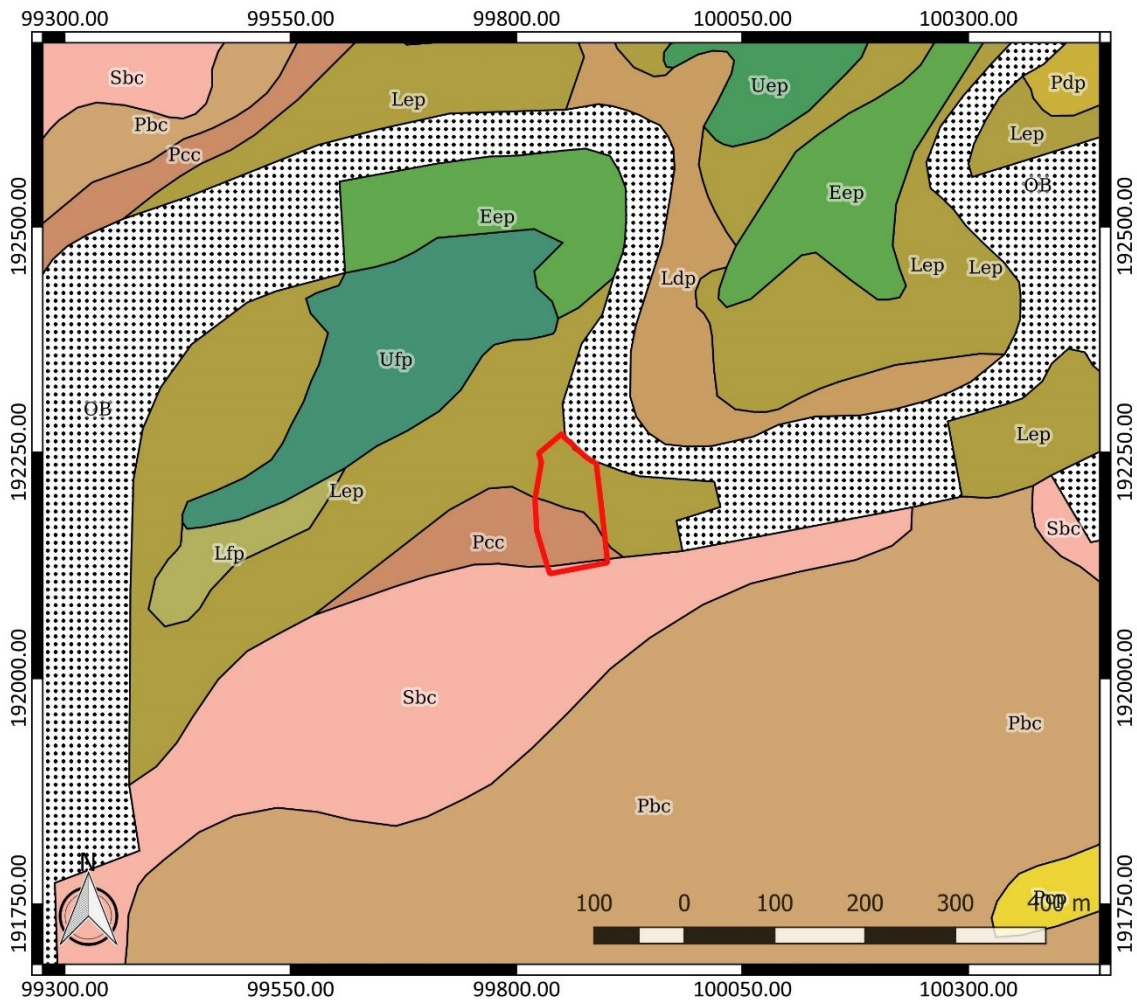

Figuur 10: Quartaairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

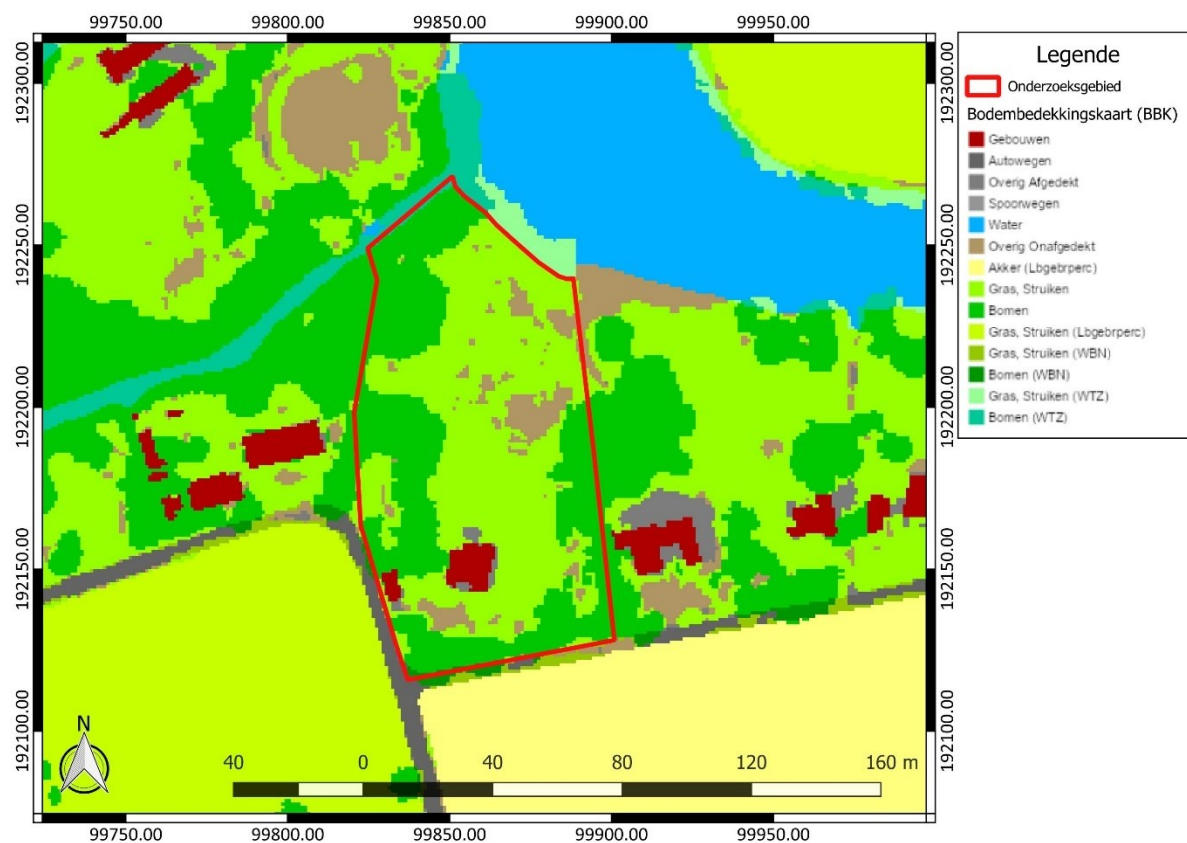
Figuur 11: Legende bij de quartaairgeologische kaart (www.geopunt.be)

De bodemkaart (Figuur 12) situeert het onderzoeksgebied overwegend ter hoogte van een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Pcc) en een natte zandleembodem zonder profiel (Lep). In het uiterste zuiden geeft de bodemkaart ook nog de aanwezigheid van een droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Sbc) aan. We leren er uit dat het onderzoeksgebied gesitueerd is op de overgang van een droge naar een natte bodem.

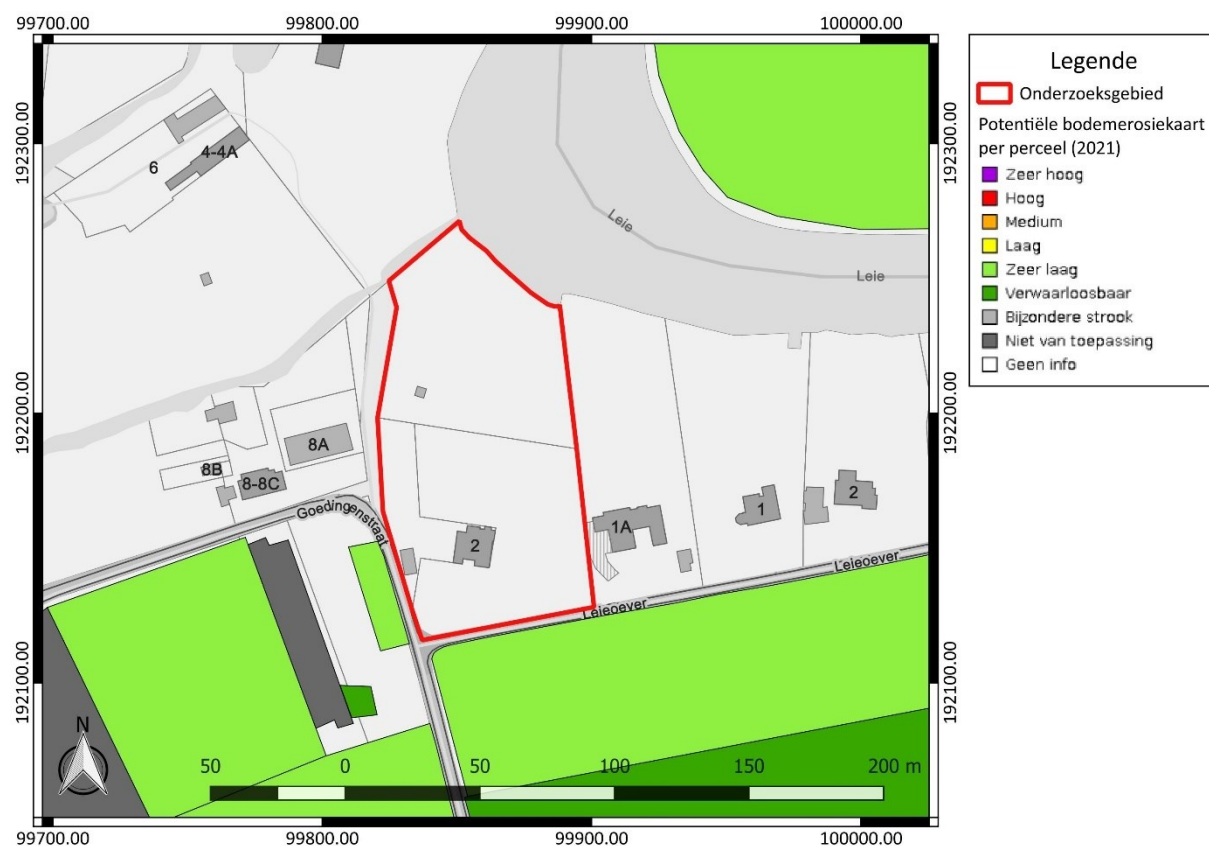

Figuur 12: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

In het onderzoeksgebied zijn op de bodemgebruikskaart beperkt gebouwen en verhardingen te bemerken. Voor het grootste deel wordt het terrein volgens de kaart ingenomen door gras, bomen en struiken (Figuur 13). Dit beeld komt grotendeels overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 5), maar de luchtfoto toont een grotere braakliggende zone in het noorden van het terrein. Volgens de potentiële bodemerosiekaart is de erosiegevoeligheid vlakbij het onderzoeksgebied zeer laag tot verwaarloosbaar (Figuur 14).

Figuur 13: Bodemgebruikskartaal met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 14: Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

Afsnee is één van de minst bevolkte randgemeenten ten zuidwesten van Gent. Het is gelegen aan de Leie. De oudste gekende vermelding dateert al uit 697. Het was al vroeg eigendom van de Sint-Pietersabdij. Mogelijk komt de naam van ‘afsnede’ en verwijst het naar een verkorting van de oude Leiebocht. Omdat het grotendeels moerassig gebied betreft, werd het pas vanaf de 20ste eeuw meer bebouwd, met vooral kleine zomer- en weekendverblijven.⁶

Op de Villaretk kaart, genoemd naar Jean Villaret, ingenieur-geograaf bij het Franse hof en één van de makers (1745-1748), bevindt het onderzoeksgebied zich ten zuiden van het grasland langs de Leie (Figuur 15). Het terrein zelf was mogelijk in gebruik als akkerland. In het westen grenst het terrein reeds aan de historische voorloper van de huidige Goedingenstraat. Op korte afstand ten westen vinden we verder ook historische bebouwing, waaronder het ‘chateau de Courieres’.

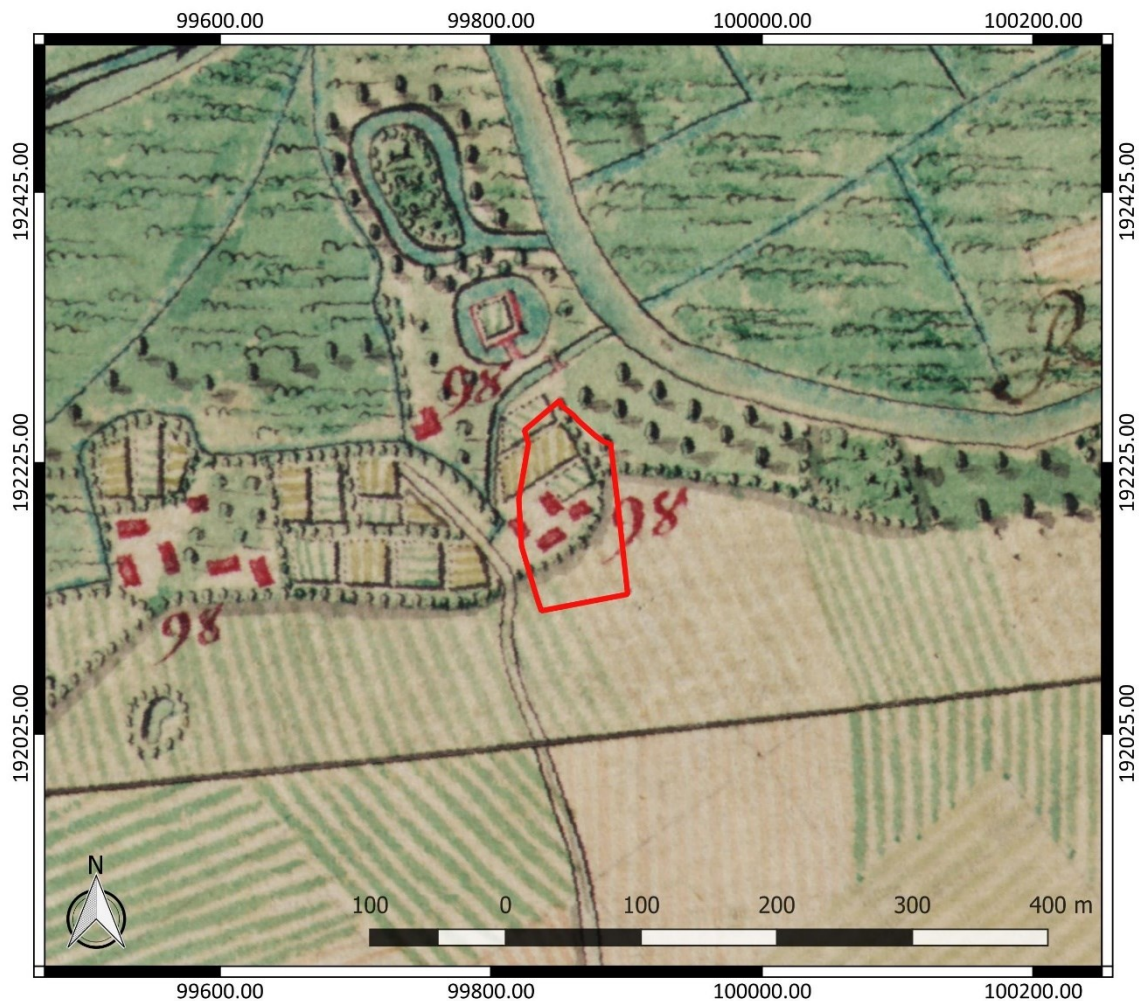

Figuur 15: Villaretk kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), is te zien dat het zuiden van het onderzoeksgebied bebouwd is (Figuur 16). We zien vier bouwvolumes. Vermoedelijk moet het terrein iets meer naar het westen toe gesitueerd worden, tot het grenst aan de weg. Het noorden van het terrein is in gebruik als tuinen. In het noordwesten loopt

⁶ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Afsnee [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14004> (geraadpleegd op 2 december 2024).

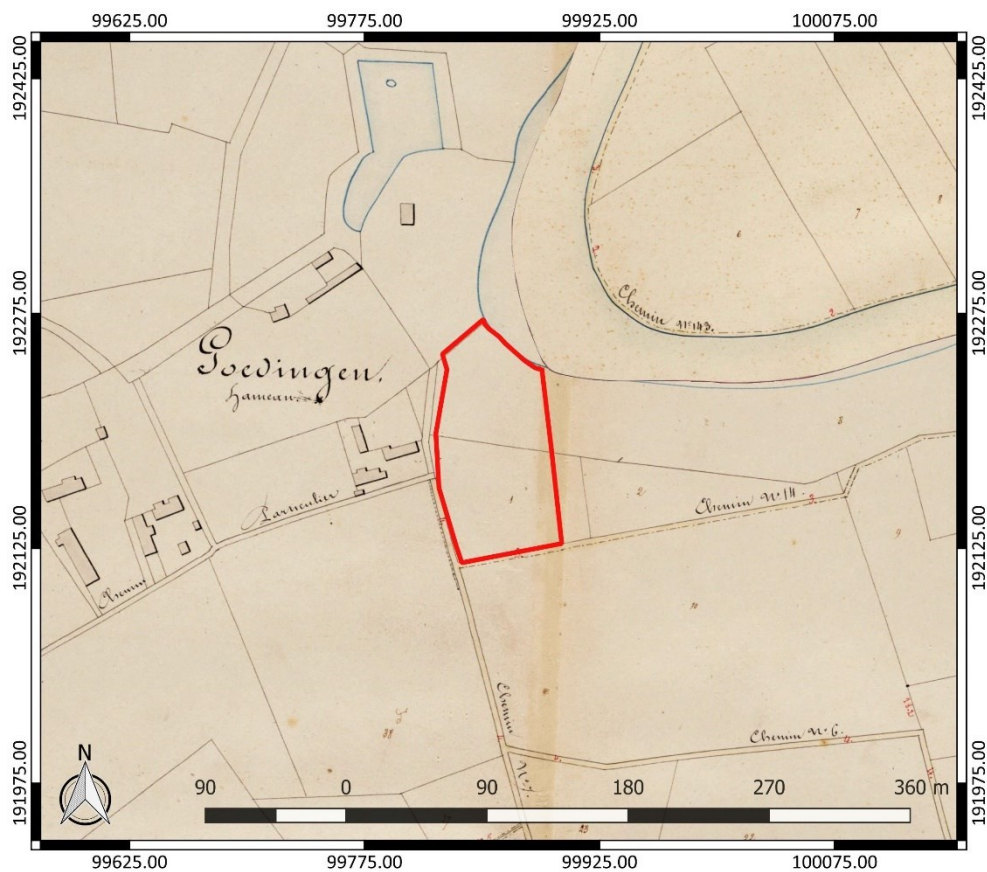
een gracht langs het terrein. Op korte afstand ten noordoosten vinden we opnieuw de Leie terwijl we ten noorden twee sites met walgracht weergegeven zien. Ten zuiden van het onderzoeksgebied wordt akkerland weergegeven.

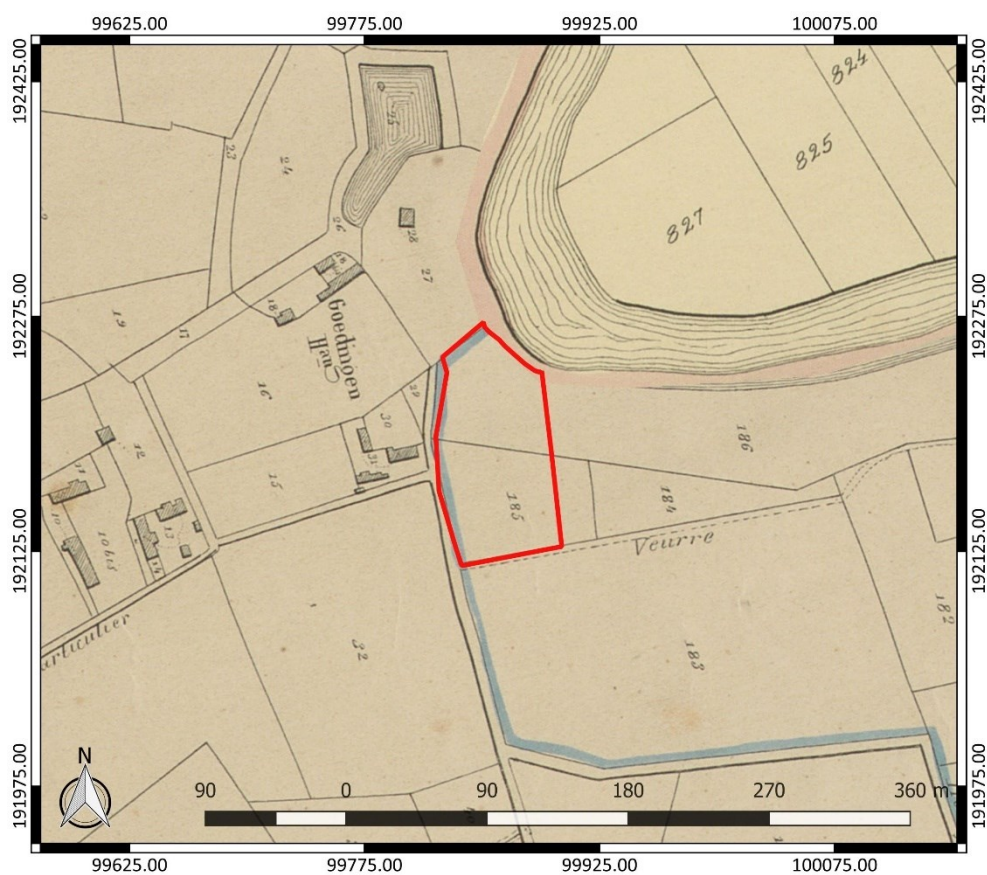
Figuur 16: Kabinetsskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Atlas der Buurtwegen (1841) is geen bebouwing meer te zien binnen het onderzoeksgebied. Vermoedelijk was het terrein opnieuw in gebruik als akkerland of als grasland (Figuur 17). De kaart geeft nu ook aan dat het verloop van de Leie beperkt gewijzigd is, waardoor die aan het terrein grenst. De Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van P.C. Popp (1842-1879) geeft een gelijkaardig beeld als de Atlas der Buurtwegen weer. De Vandermaelenkaart (1846-1854) geeft aan dat het volledige terrein destijds in gebruik was als grasland.

Een luchtfoto uit 1954-1961 en een luchtfoto uit 1971 (Figuur 21) tonen ons dat de huidige bebouwing in het zuiden van het terrein verschenen is. Het grootste deel van het terrein is begroeid met gras. Er zijn ook al verschillende bomen te zien op het terrein. Ook de bebouwing in de omgeving is uitgebreid. Dit lijkt te kaderen in de oprichting van verschillende zomer- en weekendverblijven in het gebied tijdens de 20ste-eeuw.

Figuur 17: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 18: Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van Popp met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 19: Vandermaelenkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 20: Luchtfoto uit 1954-1961 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://kaart.gentgemapt.be/>)

Figuur 21: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

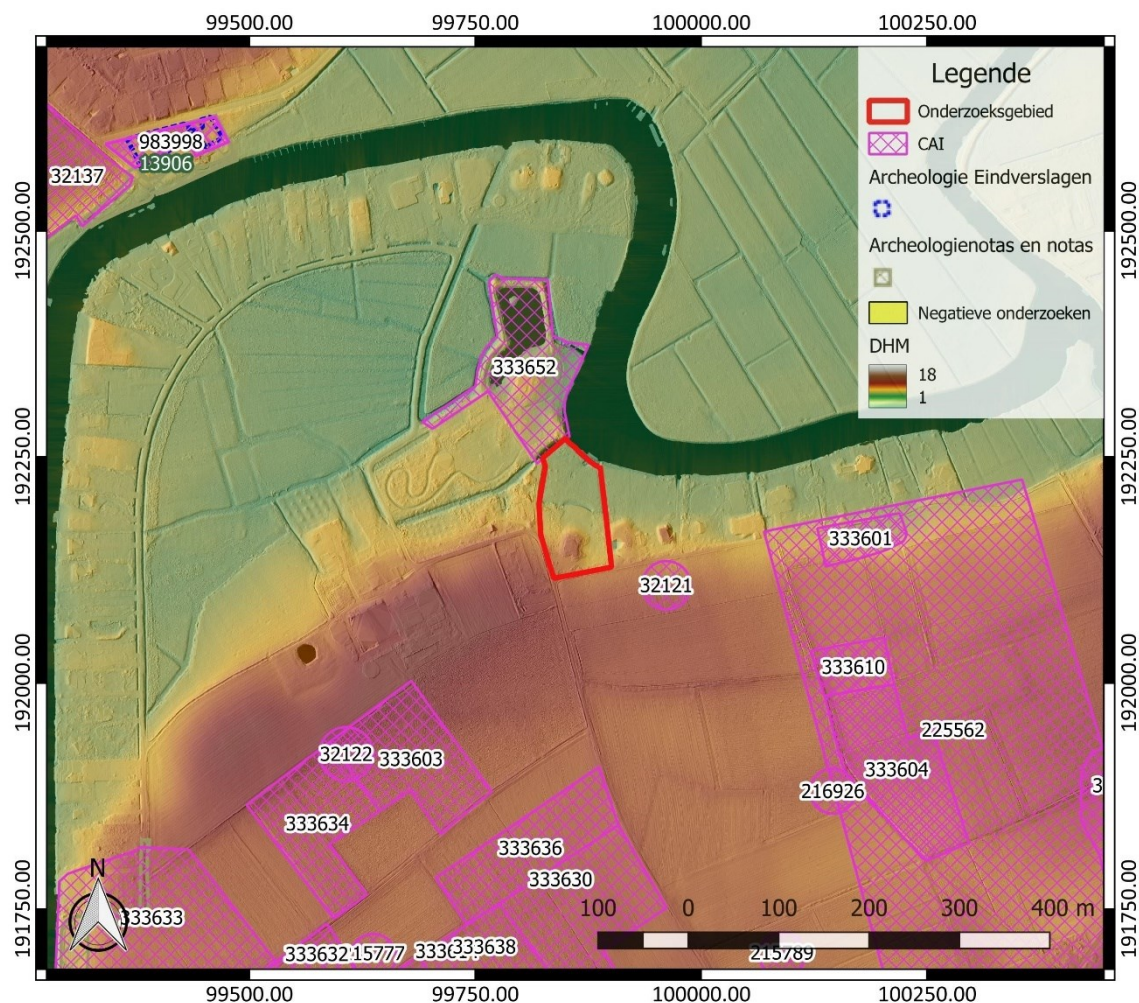

Figuur 22: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Een luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 22) geeft een gelijkaardig beeld als de voorgaande luchtfoto weer, maar toont ons dat de bomen in het zuidoosten en het noordwesten van het terrein nog verder uitgegroeid zijn. Het beeld komt grotendeels overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 5), maar nu zien we in het noorden van het terrein een braakliggende zone.

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 23). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties met een gelijkaardige landschappelijke ligging worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten.

Figuur 23: Overzichtskaart Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://geo.onroerenderfgoed.be/>), weergegeven op het DTM 1 m en Hillshade DHM 5 m

In het noorden van het onderzoeksgebied grenst het terrein aan de ronde walgrachtsite Goed ten Bossche (CAI ID 333652). Vanaf de 16de of 17de eeuw is er sprake van 'Kasteel van Idewalle'. Dit omvatte een opperhof met een kasteel, een houten ophaalbrug en een neerhof. De oudste gekende geschreven bronnen dateren zelfs al uit de 14de eeuw.⁷

⁷ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Goedingenstraat 4 (WSH029) [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/333652> (geraadpleegd op 4 december 2024).

Net ten zuidoosten van het terrein zijn vondsten uit de metaaltijden en de Romeinse tijd aan het licht gekomen (CAI ID 32121).⁸ Verder naar het oosten toe vinden we de aanduiding van een belegeringskampement uit 1678 (CAI ID 225562). Het gaat om een Frans belegeringskampement dat aangelegd is voor het beleg van Gent van 2 tot 13 maart 1678.⁹ Ter hoogte van deze locatie werden ook resten van lithisch materiaal uit de steentijd gevonden (CAI ID 333604).¹⁰ Een aantal vondsten is meer concreet te dateren in het finaalpaleolithicum, het neolithicum (CAI ID 333601)¹¹ en het laatneolithicum tot de vroege bronstijd (CAI ID 333610).¹² Verder is ook sprake van een metalen Mariabeeldje uit de 18de eeuw (CAI ID 216926).

Ook ten zuidwesten is lithisch materiaal gevonden (CAI ID 333634),¹³ waaronder opnieuw uit het laatneolithicum tot de vroege bronstijd (CAI ID 333603).¹⁴ Er is ook sprake van vondstmateriaal uit de ijzertijd (CAI ID 32122).¹⁵

Verschillende andere vondsten in de buurt zijn gelijkaardig aan de reeds beschreven vondslocaties. We gaan hier daarom niet verder op in.

Ten noordwesten, aan de overzijde van de Leie, vond een vooronderzoek plaats (CAI ID 983998),¹⁶ die gevolgd werd door een opgraving. Daarbij zijn sporen van bewoning gevonden uit de late ijzertijd. Er bleek ook sprake van resten uit de Romeinse tijd, die mogelijk te interpreteren zijn in relatie tot een artisanale of commerciële functie van het terrein. Uit de late middeleeuwen, de nieuwe tijd en de nieuwste tijd zijn ook beperkt bewoningssporen aangetroffen.¹⁷

Ten westen hiervan vermelden we nog de vondst van lithisch materiaal uit het mesolithicum en het laatneolithicum en vondstmateriaal uit de metaaltijden, de Romeinse tijd, de Merovingische periode, de volle middeleeuwen, de late middeleeuwen en de nieuwe tijd (CAI ID 32137).¹⁸

Andere gekende archeologische waarden in de omgeving van het onderzoeksgebied bevinden zich al op vrij grote afstand ten opzichte van het onderzoeksgebied of kennen een verschillende landschappelijke ligging. Ze zijn weinig relevant om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. Daarom worden ze hier niet nader toegelicht. Archeologienota's of nota's van terreinen in de omgeving die geen relevante aanvulling op de reeds besproken CAI-locaties geven, lichten we daarom hier niet afzonderlijk toe.

⁸ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Veureweg (AF 4) [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/32121> (geraadpleegd op 4 december 2024).

⁹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Belegeringskampement 1678 [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/225562> (geraadpleegd op 4 december 2024).

¹⁰ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Afsnee Site 3 [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/333604> (geraadpleegd op 4 december 2024).

¹¹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Afsnee Site 1 [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/333601> (geraadpleegd op 4 december 2024).

¹² Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Afsnee site 8 [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/333610> (geraadpleegd op 4 december 2024).

¹³ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Groote Goedinge 8 [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/333634> (geraadpleegd op 4 december 2024).

¹⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Afsnee Site 2 [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/333603> (geraadpleegd op 4 december 2024).

¹⁵ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Goedinge (AF 3) [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/32122> (geraadpleegd op 4 december 2024).

¹⁶ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Slingerstraat [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/983998> (geraadpleegd op 4 december 2024).

¹⁷ De Kreyger/Malfliet/Hoorne 2023, 122

¹⁸ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Heilig Huizeken [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/32137> (geraadpleegd op 4 december 2024).

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein? Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Het onderzoeksgebied wordt gekenmerkt door een interessante landschappelijke ligging. Het bevindt zich op de overgang van hoger gelegen gronden naar lager gelegen gronden. Het grenst in het noordoosten zelfs aan de Leie. Verder bevindt het zich ook op de overgang van drogere gronden naar nattere gronden.

Dat dergelijke locaties interessant waren voor de mens in het verleden, wordt aangetoond door de vele reeds gekende archeologische waarden in de nabije omgeving van het onderzoeksgebied. Ze geven aan dat we rekening moeten houden met het mogelijke voorkomen van resten uit de steentijd, de metaaltijden, de Romeinse tijd, de middeleeuwen en de nieuwe tijd binnen het onderzoeksgebied.

Vanaf de 18de eeuw beschikken we ook over historische kaarten die ons meer informatie verschaffen over het landgebruik van het terrein. De Villaretk kaart toont ons dat het terrein in gebruik was als akkerland en als grasland, maar de Ferrariskaart geeft in het zuiden van het terrein de aanwezigheid van historische bebouwing weer. Op jongere kaarten is die bebouwing echter weer verdwenen en was het terrein opnieuw in gebruik als grasland, tot aan de oprichting van de huidige bebouwing op het terrein. Die kennen we van 20ste-eeuwse luchtfoto's. De impact van de oprichting van bebouwing op het bodemarchief is momenteel niet bekend. De huidige bebouwing neemt slechts een beperkt aandeel van het totale terrein in, waardoor we voor het grootste deel van het terrein nog een goed bewaard bodemarchief kunnen verwachten.

Wat is de impact van de geplande werken?

De verkavelingsvergunningsaanvraag heeft betrekking op een zone van ca. 3535 m² binnen het onderzoeksgebied. De voornaamste werken omvatten de bouw van een woning en omgevingsaanleg. Van verschillende bodemingrepen ligt de precieze verstoringsdiepte niet vast. Dit doet besluiten dat de te verkavelen zone bedreigd is.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Deze inschatting is gebaseerd op de gunstige landschappelijke ligging van het terrein en de vele reeds gekende archeologische waarden in de omgeving. Ze geven aan dat resten uit de steentijd tot de nieuwe tijd kunnen voorkomen en dat het zowel kan gaan om sporensites als om artefactensites. Op basis van het landgebruik van het terrein zoals we dat konden reconstrueren aan de hand van historische kaarten en luchtfoto's kunnen we over het algemeen een goed bewaard bodemarchief verwachten. Op basis van de Ferrariskaart is er ook een verwachting naar de aanwezigheid van resten van historische bebouwing in het zuiden van het terrein. Een evaluatie van de impact van de geplande werken maakt duidelijk dat ze een bijkomende bedreiging voor het nog aanwezige bodemarchief vormen. Gezien het archeologisch potentieel van het terrein is daarom bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig in de zone van ca. 3535 m² die bedreigd wordt door de geplande werken.

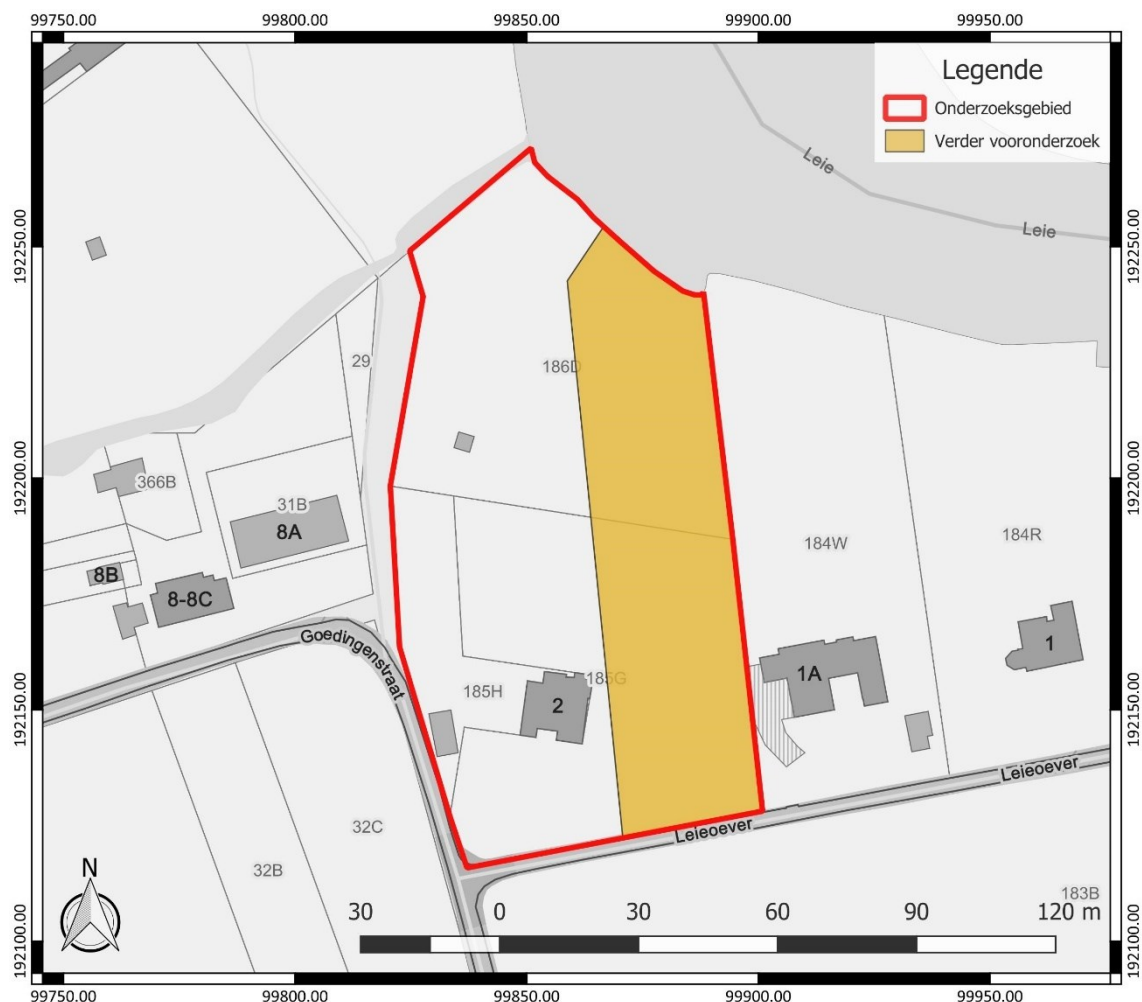
Voor het verdere vooronderzoek wegen we verschillende onderzoeksmethodes af. Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel

gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Het potentieel op kennisvermeerdering is voor deze onderzoekstechniek te beperkt.

Van veldkartering verwachten we dat het weinig kenniswinst zal opleveren ten opzichte van de inschatting die we reeds konden maken op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek. Het is daarom kosten-baten efficiënter om meteen over te gaan tot een andere onderzoeksmethode.

Landschappelijk bodemonderzoek is wel relevant om de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites beter in te kunnen schatten. Afhankelijk van de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites is mogelijk bijkomend onderzoek naar steentijd artefactensites nodig.

Tot slot dient ook een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

Figuur 24: Aanduiding van de zone waar verder vooronderzoek nodig is, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

3 Samenvatting

Naar aanleiding van plannen voor de inrichting van een verkaveling, diende een archeologienota opgemaakt te worden. Uit het uitgevoerde bureauonderzoek blijkt dat het terrein archeologisch potentieel kent. Op basis van de gunstige landschappelijke ligging van het terrein en de vele reeds gekende archeologische waarden in de nabije omgeving is er sprake van een verwachting naar resten uit de steentijd tot de nieuwe tijd. Op basis van de Ferrariskaart is er verder ook een verwachting naar de aanwezigheid van resten van historische bebouwing in het zuiden van het terrein. Verder verwachten we op basis van het gereconstrueerde landgebruik van het terrein sinds de 18de eeuw een goed bewaard bodemarchief. Een evaluatie van de impact van de geplande werken maakt duidelijk dat ze een bijkomende bedreiging voor het nog aanwezige bodemarchief vormen. Gezien het archeologisch potentieel van het terrein is daarom bijkomend archeologisch onderzoek nodig in de te verkavelen zone.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

De Kreyger, F./L. Malfliet/J. Hoorne, 2023: *Drongen – 't Heilig Huizeke. Eindverslag archeologische opgraving oktober 2021*, Adegem (DL&H-rapport 53).

Vermeire, S./G. De Moor/R. Adams, 1999: *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 22 Gent, Brussel*.

4.2 Websites

Cartesius (2024)
<https://www.cartesius.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2024)
<https://dov.vlaanderen.be/>

Gent gemapt (2024)
<https://kaart.gentgemapt.be/>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2024)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2024)
<https://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2024)
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2024)
<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

